

Renata Lubas

PRODUKTY TRADYCYJNE I REGIONALNE

PRODUKTY TRADYCYJNE I REGIONALNE

- ✘ Każdy kraj posiada własne specyficzne produkty rolne i artykuły spożywcze , które charakteryzują dany region i stanowią część tradycji i kultury kulinarnej mieszkającej tam ludności .

PRODUKTY TRADYCYJNE

- ✘ **Produkt tradycyjny** – produkt spożywczy chroniony prawem polskim lub prawem UE, wytwarzany z tradycyjnych surowców, posiadający tradycyjny skład lub sposób produkcji.
- ✘ W Polsce produkty tradycyjne znajdują się na Liście Produktów Tradycyjnych tworzonej przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi (około 929 produktów). Unia Europejska obejmuje takie produkty ochroną jako produkt o Chronionej Nazwie Pochodzenia, Chronionym Oznaczeniu Geograficznym lub jako Gwarantowana Tradycyjna Specjalność. Obecnie znak taki ma około 20 polskich produktów.

PRODUKTY REGIONALNE

- ✘ Produkt regionalny inaczej określany jako produkt „znanego pochodzenia” jest to wyrób, którego jakość jest zdecydowanie wyższa od przeciętnej.
- ✘ Proces wytwarzania, przetwarzania i prezentacji odbywa się w regionie powiązanim z danym produktem.

SYSTEM UNII EUROPEJSKIEJ

- ✘ Od wielu lat w krajach Unii Europejskiej prowadzona jest polityka jakości i wyróżniania produktów żywnościowych.
- ✘ Jednym z priorytetów UE jest kultywowanie lokalnych tradycji i obyczajów.

PRODUKTY ZAREJESTROWANE PRZEZ KOMISJĘ EUROPEJSKĄ

- × Chroniona nazwa pochodzenia
(Protected Designation of Origin - PDO),
- × Chronione oznaczenie geograficzne
(Protected Geographical Indication - PGI),
- × Gwarantowana tradycyjna specjalność
(Traditional Speciality Guaranteed- TSG)

CHRONIONA NAZWA POCHODZENIA (PDO)

- ✘ oznacza nazwę regionu, miejsca lub, w wyjątkowych przypadkach, kraju z którego pochodzi produkt, i którego nazwa zostaje wymieniona w opisie produktu. Istotne jest, aby istniała ścisła zależność pomiędzy jakością lub głównymi cechami charakterystycznymi produktu, a jego otoczeniem geograficznym (np. ukształtowanie terenu) i właściwymi dla niego czynnikami naturalnymi (uprawy, rodzaj gleb, klimat) oraz ludzkimi (lokalne).

CHRONIONE OZNACZENIE GEOGRAFICZNE (PGI)

- ✘ to nazwa regionu, konkretnego miejsca lub kraju wymienionego w opisie produktu lub środka spożywczego. Warunkiem uzyskania tego oznaczenia jest posiadanie przez produkt specyficznej jakości lub cech przypisywanych pochodzeniu geograficznemu, lokalnej metodzie wytwarzania, tradycji.

GWARANTOWANA TRADYCYJNA SPECJALNOŚĆ (TSG)

- ✘ oznacza tradycyjny produkt rolny lub środek spożywczy uznany przez Wspólnotę ze względu na jego specyficzny charakter. Pojęcie „specyficzny charakter” odnosi się do jednej lub zespołu cech, które wyraźnie odróżniają produkt rolny lub środek spożywczy od innych podobnych produktów lub środków spożywczych należących do tej samej kategorii.

PRODUKTY PDO, PGI , TSG

Chronione są przed:

- ✘ wszelkim bezpośrednim lub pośrednim wykorzystywaniem w celach komercyjnych zarejestrowanej nazwy dla produktów nie objętych rejestracją,
- ✘ każdym niezgodnym z prawem zawłaszczeniem, imitacją lub aluzją, jeśli nawet prawdziwe pochodzenie produktu jest zaznaczone lub chroniona nazwa została przetłumaczona, lub towarzyszy jej wyrażenie „w stylu”, „rodzaju”, „przy użyciu metody”, „tak jak produkowane w”, „imitacja” lub „podobne”;

PRODUKTY PDO, PGI , TSG

Chronione są przed :

- ✘ wszelkimi innymi fałszywymi lub mylącymi danymi odnoszącymi się do miejsca pochodzenia, właściwości lub podstawowych cech produktu na materiale reklamowym lub dokumentach odnoszących się do danego produktu lub na opakowaniu produktu w pojemniku, mogącym stworzyć fałszywe wrażenie co do jego pochodzenia;
- ✘ wszelkimi innymi praktykami mogącymi wprowadzić w błąd zainteresowanych co do prawdziwego pochodzenia produktu.

ZAREJESTROWANE PRODUKTY

Chroniona Nazwa Pochodzenia

✘ **Bryndza podhalańska:**

✘ **Oscypek:**

ZAREJESTROWANE PRODUKTY

Chronione Oznaczenie Geograficzne

- ✘ Miód wrzosowy z Borów Dolnośląskich:
- ✘ Rogal świętomarciński:
- ✘ Wielkopolski ser smażony:
- ✘ Andruty kaliskie:

ZAREJESTROWANE PRODUKTY

Gwarantowana Tradycyjna Specjalność

- ✘ **Staropolski miód pitny Półtorak,**
- ✘ **Staropolski miód pitny Dwójniak,**
- ✘ **Staropolski miód pitny Trójniak,**
- ✘ **Staropolski miód pitny Czwórniak,**
- ✘ **Olej rydzowy,**
- ✘ **Pierekaczewnik,**

PRODUKTY TRADYCYJNE I REGIONALNE W POLSCE

- ✘ Lista Produktów Tradycyjnych prowadzona jest przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi . Przy współpracy z marszałkami województw od 2005 roku i do chwili obecnej wpisano na nią **656 produktów**. Lista jest narzędziem promocyjno-informacyjnym, wpisywane na nią mogą być produkty, które posiadają 25-letnią udokumentowaną historię, są związane z tożsamością społeczności lokalnych oraz stanowią element dziedzictwa kulturowego regionu, w którym są wytwarzane.

KATEGORIE CHRONIONYCH PRODUKTÓW

- × produkty mleczne
- × produkty mięsne
- × produkty rybołówstwa
- × warzywa i owoce
- × wyroby piekarnicze i cukiernicze
- × oleje i tłuszcze
- × miody
- × gotowe dania i potrawy
- × napoje
- × inne produkty (np. przyprawy)

PRODUKTY POLSKIE ZGŁOSZONE NA LISTĘ PRODUKTÓW REGIONALNYCH

- ✘ **Kiełbasa myśliwska** jako gwarantowana tradycyjna specjalność
- ✘ **Truskawki kaszubskie** jako chronione oznaczenie geograficzne
- ✘ **Kabanosy** jako gwarantowana tradycyjna specjalność
- ✘ **Karp zatorski** jako chronione oznaczenie geograficzne
- ✘ **Redykołki**” jako chroniona nazwa pochodzenia
- ✘ **Rogal świętomarciński** jako chronione oznaczenie geograficzne

PRODUKTY POLSKIE ZGŁOSZONE NA LISTĘ PRODUKTÓW REGIONALNYCH

- ✘ **Olej rydzowy** jako gwarantowana tradycyjna specjalność
- ✘ **Wiśnia nadwiślanka** jako chroniona nazwa pochodzenia
- ✘ **Kiełbasa jałowcowa** jako gwarantowana tradycyjna specjalność
- ✘ **Podkarpacki miód spadziowy** jako chroniona nazwa pochodzenia
- ✘ **Kołodzki Oscypek** jako chroniona nazwa pochodzenia
- ✘ **Andruty kaliskie** jako chronione oznaczenie geograficzne

PRODUKTY POLSKIE ZGŁOSZONE NA LISTĘ PRODUKTÓW REGIONALNYCH

- ✘ **Ser smażony z Nowego Tomyśla** jako chronione oznaczenie geograficzne
- ✘ **Kiełbasa Lisiecka** jako chronione oznaczenie geograficzne
- ✘ **Staropolski miód pitny „Półtorak”** jako nazwa specyficznego charakteru
- ✘ **Staropolskiego miód pitny „Dwójniak”** jako nazwa specyficznego charakteru
- ✘ **Staropolskiego miód pitny „Trójniak”** jako nazwa specyficznego charakteru
- ✘ **Staropolskiego miód pitny „Czwórniak”** jako nazwa specyficznego charakteru

ZASADY SKREŚLANIA

Produkt tradycyjny może zostać skreślony z Listy Produktów Tradycyjnych gdy:

- ✘ nazwa tego produktu zostanie umieszczona w Rejestrze Chronionych Nazw Pochodzenia oraz Chronionych Oznaczeń Geograficznych, lub w Rejestrze Świadectw Specyficznego Charakteru
- ✘ nie będzie istniała możliwość wytworzenia produktu o cechach lub właściwościach, które były podstawą do umieszczenia produktu na Liście Produktów Tradycyjnych

KONTROLA PRODUCENTÓW

- ✘ W Polsce urzędem wyznaczonym do kontroli tego, czy produkt spełnia warunki określone w specyfikacji jest **Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych**. Producenci, którzy chcieliby potwierdzić spełnianie przez nich norm zawartych w specyfikacji powinni zwrócić się do wojewódzkiego oddziału IJHAR-S.
- ✘ Koszty kontroli ponoszą producenci wyrobu posiadającego lub starającego się o chronione oznaczenie geograficzne, chronioną nazwę pochodzenia lub świadectwo szczególnego charakteru.
- ✘ Częstotliwość i rodzaj kontroli powinien odpowiadać specyficie procesów wytwarzania danego produktu.

PROCEDURA REJESTRACJI

- ✘ Złożenie pełnej dokumentacji do wyznaczonej instytucji krajowej,
- ✘ Po pozytywnym rozpatrzeniu wniosek jest przekazywany do Komisji Europejskiej
- ✘ Opiniowanie wniosku przez Komitet powoływany na tę okoliczność,
- ✘ KE ma 6 miesięcy na zweryfikowanie poprawności procedury,

PROCEDURA REJESTRACJI

- ✘ Po pozytywnym rozpatrzeniu Komisja ogłasza w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich dane zgłaszającego produkt do ochrony i przedmiot zgłoszenia.
- ✘ W przypadku braku sprzeciwu Komisja wpisuje produkt do „Rejestru chronionych oznaczeń”.
- ✘ Okres oczekiwania na decyzję nie może przekraczać 6 miesięcy.

GDZIE MOŻNA KUPOWAĆ TE PRODUKTY ?

- ✘ w niedużych sklepach dzielnicowych, które często prowadzą również sprzedaż produktów ekologicznych np. w **Warszawie: Spiżarnia Marcina, Sudawia, Skarby Smaku, Skarby Prababuni, ...**
- ✘ na targowiskach
- ✘ centra handlowe coraz częściej organizują w sposób systematyczny (np. 1 w miesiącu) lub przed świętami kiermasze produktów regionalnych
- ✘ również producenci organizują się coraz częściej do sprzedaży w pobliżu lub w miejscu wytwarzania (oscypki w bacówkach, ser koryciński w wiatach-wiatrakach w Korycinie)
- ✘ przez internet np. [ekozakupy24](#)

GDZIE MOŻNA KUPOWAĆ TE PRODUKTY ?

- ✘ powstają sieci niedużych sklepów wyspecjalizowanych w sprzedaży produktów regionalnych i tradycyjnych np. **Specjał Wiejski, Krakowski Kredens, Produkty Benedyktyńskie, ...**
- ✘ coraz częściej w niektórych sieciach supermarketów wydzielane są specjalne regały na produkty ekologiczne, regionalne i tradycyjne (choć na razie bardziej promowane są produkty ekologiczne): np. Delikatesy Alma, Bomi, Piotr i Paweł, Mini Europa, Sklepy Duty Free na lotniskach w Krakowie i Warszawie.
- ✘ częściej w dużych miastach na ulicach i placach organizowane są kiermasze z udziałem producentów,

DANE UNII EUROPEJSKIEJ

- ✘ Obecnie w Unii Europejskiej chronionych jest około 710 zarejestrowanych Oznaczeń Geograficznych i Nazw Pochodzenia. Najwięcej zarejestrowanych produktów pochodzi z Francji i Włoch.
- ✘ Zarejestrowanych Gwarantowanych Tradycyjnych Specjalności 15.

POLSKI SYSTEM JAKOŚCI ŻYWNOSCI. CERTYFIKAT „ JAKOŚĆ TRADYCJA”

- ✘ Polska Izba Produktu Regionalnego i Lokalnego wspólnie ze Związkiem Województw RP opracowała, pierwszy krajowy system wyróżniania i kontroli żywności wysokiej jakości „Jakość Tradycja”. Decyzją z dnia 12 czerwca 2007 roku Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi uznał system „Jakość Tradycja” za krajowy system jakości żywności.
- ✘ Został on notyfikowany przez Komisję Europejską , a jego posiadacze mogą korzystać ze wsparcia w ramach PROW 2007-2013.

„ JAKOŚĆ TRADYCJA”

- ✘ System służy wyróżnianiu produktów żywnościowych wysokiej jakości z uwzględnieniem produktów tradycyjnych
System stawia na:
- ✘ **Jakość produktu,**
- ✘ **Kontrolę jakości,**
- ✘ **Otwartość- jedynym kryterium przyjęcia do systemu produktu jest jego jakość**

„ JAKOŚĆ TRADYCJA”

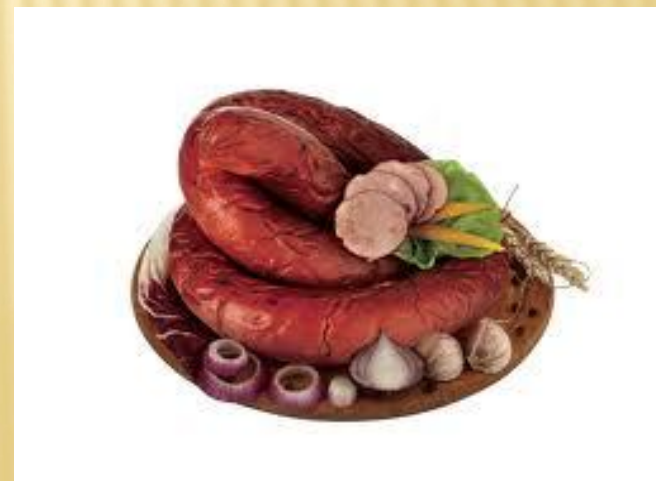
- ✘ **Przejrzystość i identyfikowalność produktu,**
- ✘ **Nadzór** nad procesem produkcji sprawują jednostki certyfikujące akredytowane zgodnie z normą PN-EN 45011 i upoważnione przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

„ JAKOŚĆ TRADYCJA”

Co wyróżniamy?

- ✘ Produkty rolne - zgodnie z załącznikiem I do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską,
- ✘ Środki spożywcze,
- ✘ Napoje spirytusowe.

„ JAKOŚĆ TRADYCJA”

Produkty muszą się charakteryzować:

- ✘ tradycyjnym składem,
- ✘ tradycyjnym sposobem wytwarzania,
- ✘ szczególną jakością wynikającą z ich tradycyjnego charakteru lub wyrażającą ich tradycyjny charakter,
- ✘ szczególną jakością lub reputacją odróżniającą je od produktów należących do tej samej kategorii,

„ JAKOŚĆ TRADYCJA”

- ✘ Za tradycyjny skład, tradycyjny sposób wytwarzania, tradycyjny charakter, uważa się takie produkty, które posiadają co najmniej 50 letni rodowód (dwa pokolenia). Za tradycyjne rasy i odmiany uważa się te, które użytkowano przed 1956 rokiem.
- ✘ **Surowce** użyte do produkcji muszą być w pełni identyfikowalne i powinny pochodzić z gospodarstw ekologicznych lub z gospodarstw stosujących Dobrą Praktykę Rolniczą i Dobrą Praktykę Hodowlaną, z wyłączeniem GMO.

Korzyści uczestnictwa w systemie „Jakość Tradycja”

dla konsumenta :

- sygnał, że dostaje żywność najwyższej jakości, certyfikowaną i poddawaną systemowej kontroli

dla producenta:

– konkurencyjność na rynku żywności, która rekompensuje mu trud pozyskiwania najlepszych surowców oraz przestrzegania bardzo wyśrubowanych warunków produkcji.

LITERATURA :

- × *Rzeczpospolita Produktów Regionalnych; pod red. Vinaver Krystyny i Jasińskiego Jakuba; wydana przez: Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska, Stowarzyszenie Solidarność Francja Polska, "Agro-Smak" , Fundacja Fundusz Współpracy, Międzynarodowe Centrum Badań nad Środowiskiem i Rozwojem, Paryż.*
- × <http://www.produkty-tradycyjne.pl>
- × Rozporządzenie Rady (WE) Nr 509/2006 z dnia 20 marca 2006 r. w sprawie produktów rolnych i środków spożywczych będących gwarantowanymi tradycyjnymi specjalnościami
- × Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi – Lista produktów tradycyjnych,